

3.2022

Sveriges teckenspråkstolkars förenings medlemstidning

TOLKTRYCKET

En (o)vanlig tolkdag s.10-11

Hur fungerar tolkutbildningen på SU? s.12-13

Forskning: distanstolkning och pandemins påverkan

Marre, 72, jobbar fortfarande som tolk

Första tolkklassen från Nordiska folkhögskolan firar 30 år

s. 10-11

s. 20-23

s. 8-9

Framsida: Äppelträd
Foto: Alva Rosengren-Blom

I detta nummer:

- 3** Styrelsenytt
- 4-5** Några ord från redaktionen
- 6** Presentation av sekreterare
- 7** FST
- 8-9** Digital stress
- 10-11** En (o)vanlig tolkdag
- 12-13** Tolkutbildningen på SU
- 14-16** Forskningsnytt om distanstolkning
- 17** Grattis och sudoku
- 18** Tolkklass firar 30 år
- 19** Tolkporträttet
- 20-23** Intervju med "Marre" Nylund

TOLKTRYCKET

Sveriges teckenspråkstolkars medlemstidning

Mejl: tolktrycket@sttf.org

Ansvarig utgivare:

Kristian Kåresjö Nelson

Redaktör: Alva Rosengren-Blom

Medverkande detta nummer:

Pauline Rörström, Juli af Klintberg,
Lina Silfwerbrand, Alva Rosengren-Blom,
Maria Sköld, Anton Swärdhagen, Silke
Spangler, Mirjam Katzin, Camilla Warnicke,
Malin Tesfazion, Gustaf Hafvenstein, Ivar
Västhed, Brita Wideberg

Nummer sedan start: 118

Deadline för nästa nummer:

6 november

STTF:s styrelse:

Kristian Kåresjö Nelson, ordförande
Åsa Byléhn, vice ordförande
Pauline Rörström, sekreterare
Rebeca Ferrer Esquivel, kassör
Juli af Klintberg, ledamot
Lina Silfwerbrand, ledamot
Tina Wigren Svensk, ledamot

Annonsera i Tolktrycket:

1/1-sida 4 000 kr
2/3-sida 3 000 kr
1/2-sida 2 500 kr
1/3-sida 1 800 kr
1/4-sida 1 500 kr
1/8-sida 1 000 kr

Vid köp av halvsidesannons (eller större) i tidningen ingår en veckas annonsering på sttf.org och en puff i STTF:s flöde på facebook.

Redaktion för Tolktrycket:

Alva Rosengren-Blom
Maria Sköld
Silke Spangler

sttf.org

sttftolk

Sveriges
teckenspråkstolkars
förening (STTF)

Bli medlem på sttf.org

Aktiv 350 kr
Stödande 200 kr
Organisation 800 kr
Endast prenumeration 600 kr
Extra nummer (för pren.) 350 kr
Studering 175 kr

Styrelsenytt

Styrelsen återtar sitt arbete efter en styrelseledig sommaren.

Under våren har det varit en del föreläsningar, bland annat av en polis som berättade hur det går till under ett förhör, Amina och Jamila om hur det är att översätta sånger, och en uppdatering av Språkrådet. Efteråt fick vi veta att det var uppskattat och att man önskar fler sådana. Och det ska det bli!

En av oss har fått en liten och en av oss har fått tvillingar! Grattis Lina Silfwerbrand och Åsa Byléhn!

Ordförande Kristian Kåresjö Nelson och ledamot Juli af Klintberg postade ett tjockt paket till Allmänna Arvsfonden i våras, så nu ligger ansökan hos dem efter ett idogt arbete av Teckenbro som gjort merparten i samarbete med oss. Med hopp om **en samlad plats för all information om allt som har med tolktrycket att göra**. Ett treårigt projekt.

Tina Wigren Svensk jobbar väldigt mycket med **tolkutredning och remissvar** med flera andra representanter. Hon representerar STTF i detta arbete.

Rebeca Ferrer Esquivel är styrelsens kassör. De som vill och själva kan ordna fysiska föreläsningar eller utbildningar på plats i sin stad eller by, kan **ansöka om medel hos oss**. Maila oss med önskemål och syfte till: kontakt@sttf.org.

Pauline Rörström som är styrelsens sekreterare, en **viktig del i styrelsearbetet**, samlar allt så att styrelsen kan se vad som ska göras.

Lina Silfwerbrand, ledamoten som växlar mellan mammaledighet och jobb i STTF, fixar bland annat **intressanta föreläsningar**. Ni är välkomna med förslag på föreläsningar eller utbildningar! Maila till: lina.silfwerbrand@sfft.org.

Vice ordföranden Åsa Byléhn har det dubbelt upp hemma, så hon är **styrelseledig ett tag**, men sedan återkommer hon!

Sist men inte minst har vi **Tolktrycket**, som med sina fantastiska medarbetare Silke Spangler, Alva Rosengren-Blom och Maria Sköld gör det magiska med att intervjua folk, samla allt viktigt för oss tolkar och annat matnyttigt. Ni som vill ha tidningen som pdf istället, maila gärna och meddela oss: tolktrycket@sttf.org.

Vi är alla en del av STTF. Du är en del av STTF. **Det första styrelsen ska göra** är att se över idéerna för fysiska träffar, förutom de digitala, och så ska vi planera nästa årsmöte 2023. Du kommer väl?

Hälsar styrelsen
genom
Juli af Klintberg

Många reaktioner på artikeln om “Anette” – några ord från redaktionen

Artikeln i förra numret av Tolktrycket om Anette som valt att sluta som tolk rörde upp känslor hos många. Vi i redaktionen är överväldigade och tacksamma över all respons som kommit in till oss — såväl kritik som beröm. Vi planerar att fortsätta utforska ämnet tolkbrist ur olika perspektiv i kommande nummer. I förra numret var det en personlig berättelse om en tolk som slutat. I detta nummer finns en artikel om motsatsen — en tolk som valt att fortsätta att jobba många år efter pensionen. Läs om Marre på sidan 20. Vi har även andra artiklar på gång. Har ni konkreta förslag på andra perspektiv vi kan ta på tolkbristen, maila gärna oss på tolktrycket@sttf.org.

Vi vill också passa på att påminna om att artikeln återger en enskild persons egna åsikter och erfarenheter, de är inte STTF:s eller Tolktryckets utan just Anettes.

Vi saxar här in några kommentarer ur mail vi fått!

Till sist vill vi påminna om att vi i redaktionen gör detta jobb på vår fritid, utan betalning, och att vår tid att svara på mail är begränsad. Vi läser dock alla mail och är alltid tacksamma för feedback på vårt arbete.

Redaktionen
Alva, Maria & Silke

“

“Jag arbetar själv på företaget som tillhandahåller förmedlingstjänsten och har varit anställd där i över tio år. Bilden som målas upp om både yrket och företaget känner jag inte alls igen. Jag tycker att det känns orättvist att vinkla artikeln så att fokus hamnar på ett specifikt privat företag när företeelsen är nationell.

Som jag uppfattade artikeln blev det inte så undersökande, istället blev den bara ganska dyster och avskräckande genom att ni valde att lyfta en före detta tolk som uppenbarligen inte var bekväm i yrket från första början. Min egen uppfattning är inte att tolkar byter bana för att komma bort från något, utan istället för att det finns annat som lockar. Jag önskar att ni framöver undviker att misskreditera specifika företag eftersom det varken känns proaktivt eller lösningsfokuserat för branschen. Däremot skulle jag gärna se en bredare och mer generell undersökning av inledningens frågeställning.”

“

“Att få en sådan här ärlig berättelse om tolk-Sverige menar jag ger en ovärderlig möjlighet för de företagare och regioner som anställer tolkar att rannsaka sitt ledarskap för att fånga upp vad det är som orsakar att tolkar slutar. Hur kan vi tillsammans stötta de tolkar som känner som Anette? Hur skapar vi ett klimat där tolkar vågar öppna sig och dela orosmoln för att få stöd och hjälp? Hur skapar vi en yrkeskår som lockar till att inte bara utbilda sig, utan även att stanna kvar i yrket mer än några år?

...

Jag tror tyvärr inte att detta är en isolerad händelse på ett enskilt bolag, utan en otroligt modig person som klev fram för att dela en upplevelse som jag tror inte är helt ovanlig.”

“

“Som tolk blir man blir lätt ensam med sina problem och i att försöka finna åtgärder, bra att detta lyfts! Bolag och tolkcentraler behöver ta till sig av den kritik som finns och har funnits sedan länge. Jag kan relatera till underskriften Anette i senaste numret och överväger själv att byta yrke då jag är rädd att jag inte kommer hålla länge till om det inte sker förändringar.”

“

“Jag tycker det är synd att det bara lyfts från ett håll då vi är många på arbetsplatsen som har olika perspektiv i frågan.

...

Jag tycker att inledningen på artikeln var väldigt bra och intressant där det undersöktes varför många tolkar slutar. När det sen blev mer och mer fokus på just bildtelefoni samt företaget som driver bildtelefoni förstod jag inte längre relevansen kring att lyfta just bildtelefoni. Det kändes som att artikeln till slut bara handlade om företaget som driver bildtelefoni.”

Hej!

Nu har det gått cirka ett halvår sedan vi hade årsmöte och jag, Pauline, blev invald som ny styrelseledamot i STTF och det är kanske dags för mig att ge er en kort presentation om vem jag är?

2015 tog jag examen från Fellingsbro folkhögskola och började min karriär som utbildningstolk på skolan jag just tagit examen från. Till min hjälp hade jag tolkar från Örebro tolkcentral vid min sida. Efter ett år där var det dags att testa något nytt. Neriketolkarna vann precis upphandlingen av bildtelefoni i samma veva och jag blev en av de som fick börja där. I 3,5 år jobbade jag på NT med allt vad det innebar. Under min tid på Neriketolkarna så blev jag en av de fackliga representanterna på arbetsplatsen (en kort period innan jag slutade var jag även ordförande). Efter mina 3, 5 år på NT kände jag att jag ville testa på något nytt, och då kom det lägligt upp en annons om att Tolkcentralen i Göteborg sökte nya tolkar. Jag gjorde en chansning och sökte och här sitter jag idag i en lägenhet i Göteborg med en anställning på just Tolkcentralen.

Som jag nämnde i stycket ovanför så var jag tidigare facklig representant på Neriketolkarna vilket jag verkligen tyckte om, och det är faktiskt på den vägen som jag trillade in i styrelsen på STTF. Jag jobbade på NT samtidigt som Alva Rosengren-Blom (f.d. valberedning) och när det blev en vakant plats i styrelsen så kom hon att tänka på mig. Jag fick förfrågan och efter en liten tid av fundering tackade jag ja och blev som känt invald vid vårt senaste årsmöte.

Jag anser att STTF är en förening som verkligen behövs. Det är en av få platser för oss som tolkar att gemensamt kämpa för förbättringar samt briefa om allt mellan himmel och jord, byta erfarenheter och lärdomar med varandra. Vi är en liten yrkeskår där många står helt själva majoriteten av tiden och därför är det extra viktigt att ha en gemenskap där alla frågor är välkomna och inga frågor är dumma. För, helt ärligt, så har vi alla varit i en situation som efteråt känns helt surrealistisk och ibland är det svårt att förstå om vi verkligen precis upplevt vissa saker. Vi behöver varandra, som kollegor på samma företag men också som kollegor över företagsgränserna!

Om ni har någon kollega som ni vet inte är medlem i STTF än så rekommenderar jag var och en av er att uppmuntra dessa att bli medlem. Tillsammans är vi starka!

Pauline Rörström

Vår framtid ska vara fylld av kompetenshöjningar, inte begränsningar

FST återgår nu till föreningsarbetet efter lite sommarledigt. Det känns i både fingrar och huvud att man inte jobbat på några veckor. Samtidigt har vi mycket roligt att se fram emot under hösten. Vi börjar med en zoomfika där vi äntligen får träffa våra kära medlemmar efter en sommar ifrån varandra.

I dagsläget har vi fullt upp med att läsa igenom och kommentera tolktjänstutredningen. Det är ett av de viktigaste besluten som tas kring tolkyrket så det är oerhört viktigt att vi inkommer med eventuella synpunkter. Det tas upp om både tekniska lösningar, distanstolkning, fortbildning, med mera. Självklart kan man aldrig bli helt nöjd med de förslag som kommer ut på remiss, men det är en bra utgångspunkt för framtida förändringar. Det blir spännande att se vart detta leder denna gång!

I skrivande stund har riksdagsvalet inte ägt rum ännu, så jag har alldeles nyligen gjort en av valkompasserna. Jag reagerade på en av frågorna som ställdes i kompassen för regionvalet. Den löd något i stil med: ”Ska regionen verka för att rätten till tolk ska begränsas?” och jag tänkte att ”Är detta framtiden?”. Varken rätten till tolk eller rätten till att arbeta med vårt fina yrke ska begränsas. Vår framtid ska fyllas med utveckling, fortbildning, förstärkning och spridning av tolkyrket! Vi får hoppas att valet leder till något positivt för oss alla som berörs av tolkyrket.

Något som utvecklats och spridits runt om i skrivtolk-Sverige är undertextning. Allt ska bli mer tillgängligt och detta har lett till ökade krav på att allt mer ska undertextas. Södertörns folkhögskola har nyligen startat en påbyggnadsutbildning för redan utbildade skrivtolkar, där man utökar sin kompetens inom undertextning. Det kommer att bli ett större behov av detta framöver så de som började utbildningen 15 augusti kommer att behövas.

HRF:s projekt ”Alla kan texta!” har beviljats anslag från Allmänna arvsfonden och även där kommer undertextning att lyftas. Deras mål är att undertextning inte ska vara svårt och betungande, utan i stället kännas lättillgängligt. Vi blir väldigt glada när ett sådant projekt höjer statusen på vårt yrke samt ökar möjligheten till arbete.

Även fast vi inte vill tänka på det, så är det inte så många månader kvar på 2022. Vi i styrelsen ska inom en snar framtid börja planera för årsmötet 2023. Det känns som vi nyss hade årsmöte, men det är faktiskt snart dags igen. Årsmötet kommer att genomföras i Stockholm 28-29 januari. Vi hoppas att vi får se några av era ansikten där också.

Mer information kommer framöver!

Om du är nyfiken på våra olika medlemskap eller undrar någonting annat kan du alltid klicka dig in på vår fina hemsida:

www.skrivochtsstolk.se

Lina Silfwerbrand
Sekreterare FST

Digital stress i postpandemin

Av Mirjam Katzin

Vi tolkar är inte ensamma om att uppleva digital stress. Denna text är skriven ur ett mer generellt perspektiv, men sätter fingret på något som är lika aktuellt i tolkvärlden: hur vi förväntas utföra fler uppgifter på kortare tid i och med digitaliseringen som uppstått i pandemins kölvatten.

Postpandemin, tillståndet som följer efter pandemin, tycks definitivt vara här (trots att pandemin inte riktigt är över). Det här är en viktig plats att stanna upp på och analysera samhällsförändringarna i det här tillståndet, förändringar som annars raskt tar oss till nya platser utan att vi ens märker det.

Den ökade digitalisering som pandemin fört med sig märks på många fronter. Internethandeln har ökat, gigeconomien har fått en rejäl skjuts, vi konsumerar mer underhållning och kultur på internet, vi umgås mer digitalt och vi arbetar på nya sätt. För oss med tjänstemannajobb har alla timmar i mötesrum med kaffekoppar ersatts med ännu fler, om än kortare, möten i digitala miljöer, där vi deltar från den fysiska platsen hemmet. Den snabbt ökande digitaliseringen innebär strukturella förändringar i kapitalismen och i våra livsvillkor och därför kräver de analys och i vissa fall motstånd.

När jag sitter vid mitt köksbord och går från Teams-möte till Zoom-möte med helt olika fokus, i olika rum och sammanhang, i olika delar av landet, så kan jag inte låta bli att tänka på Catherine Malabous Vad ska vi göra med vår hjärna? som vi läste i en bokcirkel i vår förening Krakel i vintras. Malabou driver tesen att nyliberalismen och senkapitalismen arbetar utifrån en modell av vår hjärna som flexibel och allt mer töjbar. I själva verket menar Malabou, med basis i neurovetenskapen, är vår hjärna plastisk och inte flexibel. Den är formbar och omformbar, men inte hur som helst.

Den snabbt ökande digitaliseringen innebär strukturella förändringar i kapitalismen och i våra livsvillkor.

Vad gör det med våra hjärnor att ständigt vara närvarande i ett stort antal miljöer och sammanhang, genom våra skärmar? Jag misstänker att kraven på tillgänglighet och flexibilitet i och med hemarbetets digitala förskjutning inte kommer att minska i postpandemin. Den komprimering i tid och rum som det innebär att jag kan ha ett möte med kollegor i Malmö en halvtimme för att nästa halvtimme prata med någon i Stockholm för att timmen efter presentera mitt arbete på ett seminarium med deltagare från hela landet, innebär en effektivisering av mitt arbete som arbetsgivaren givetvis vill behålla.

Och hur det ska bli med alla möten, konferenser och seminarier för akademiker och tjänstemän vars nödvändighet finns skäl att ifrågasätta om man betraktar saken ur en ren effektivitetssynpunkt och inte räknar konferensknoll som något med ett värde i sig?

Det är en viss sorts potens som går förlorad utan den sortens träffar, lösa i kanten och utan förutgiven effektivitet. Men framför allt har nog den här onyttigheten som tagit plats i många arbetsliv inneburit någon slags barriär mot det omänskliga effektivitetstvånget. Har vi nu förlorat många sådana ytor av liv som tidigare smugit sig in i arbetslivet?

“ Nu när vi kan vara tillgängliga för nästan vem som helst var som helst, varför skulle vi inte vara det då?

För min egen del är det tydligt att de krav på mig som redan var allt för höga kvarstår som för höga eller till och med höjs. I postpandemin förväntar jag mig att behöva vara tillgänglig både fysiskt och digitalt. Nu när vi kan vara tillgängliga för nästan vem som helst var som helst, varför skulle vi inte vara det då? Och finns det någon chans att återta de ineffektiva, trevliga och livsnödvändiga mellanrummen som skalats bort i hemarbetet? Jag går in i postpandemin stressad och jag är inte ensam om det.

Det hela sker på bekostnad av våra hjärnor. Det är mycket logistiskt praktiskt men väldigt kognitivt slitsamt att utan fysisk förflyttning röra sig mellan helt olika rum och sammanhang. Jag tror att bara borttagandet av den cykeltur som krävdes för att jag tidigare skulle kunna gå från ett möte på ett kontor till ett möte på ett annat kontor, innebär en stor förlust för min hjärnas möjlighet till återhämtning och omställning.

Nu förväntas vi boka in möten ”rygg i rygg” som det heter på office-lingo, utan mer än en kort andningspaus emellan. Det är ju smidigt när man ändå bara sitter hemma. Vad gör det med min hjärna? Det är tydligt för mig, på ett sätt som jag inte kan belägga neurovetenskapligt men tveklöst upplever och lider av, att det leder till att ännu mer av min hjärnas kapacitet tillfaller arbetsgivaren och ännu mindre mig.

Våra hjärnors fantastiska möjligheter till kreativitet, reflektion, relation och sinnliga upplevelser är inte outtömliga. I det senkapitalistiska samhället i västvärlden är det för många våra hjärnor mer än resten av våra kroppar som är till salu (våra kroppar kan ju till och med stanna hemma nu), och där står en viktig konflikt mellan arbete och kapital om just denna hjärnkapacitet, om hjärnans plasticitet och dess möjligheter.

Jag hyser en stor oro för att pandemin har inneburit att kapitalet har vunnit strider i den här konflikten på vår bekostnad. Postpandemin måste därför innebära att vi politiserar det digitaliserade arbetet och gör motstånd. Våga vägra Teams!

Texten är ett utdrag ur en essä som ursprungligen publicerades på krakelkrakel.com 16 juli 2021 under rubriken “Postpandemin som hot och möjlighet”.

En (o)vanlig tolkdag

Jag har nyligen börjat jobba igen efter sommarsemestern och har varit ledig tillräckligt länge för att känna att jag verkligen längtar tillbaka till jobbet. Det är början av augusti, alla skolor och arbetsplatser har inte dragit igång med sin verksamhet än, så mitt tolkschema ser inte riktigt ut som det brukar göra under terminerna. Men samtidigt är ju en dag som tolk aldrig den andra lik!

På morgonen cyklar jag iväg till mitt första uppdrag. Idag ska jag få jobba med en döv kollega för första gången. Spännande (och lite pirrigt)! Min döva kollega är med i ett videosamtal under mötet, medan jag, samt hörande och döv tolkanvändare befinner oss i samma rum. Det går faktiskt riktigt bra att tolka på det här sättet! Allting tar lite längre tid eftersom det tolkas två gånger åt båda håll (talad svenska till svenskt teckenspråk till annat teckenspråk, annat teckenspråk till svenskt teckenspråk till talad svenska). Men jag och den döva tolken samarbetar fint för att turtagningen ska flyta på så bra som möjligt.

Inför nästa uppdrag möter jag upp en ny kollega utanför byggnaden där vi ska tolka.

Det här uppdraget känns som ett helt vanligt tvåpartssamtal, men det är lite klurigt att få till avläsningen. Tolkanvändaren tecknar på ett för mig ovant sätt och kastar t.ex. om bokstäverna i bokstaverade tecken. Jag och kollegan får hjälpas åt att lista ut vad det är tolkanvändaren menar. Bitvis känns det som att lösa ett chiffer.

Jag tar mig sedan in till tolkcentralen för att äta min medhavda matlåda. Jag träffar på kollegor och samordning och pratar lite med dem. Det blir hastigt bestämt att jag ska ta beredskapen under kvällen och natten, så att ordinarie beredskapstolk får tid att förbereda sig inför ett uppdrag nästa dag. Helt okej, tycker jag. Det är spännande med beredskap, eftersom en inte vet i förväg vad som kommer att ske.

“*Jag blir lite ställd av situationen, det här hade jag inte räknat med.*”

Efter lunchen ska jag tolka ett läkarbesök. Jag möter upp tolkanvändaren vid ingången. Hen är redan från början väldigt upprörd, nästan arg. Helst vill personen inte alls ha mig där, eller ens träffa läkaren över huvud taget. Jag blir lite ställd av situationen, det här hade jag inte räknat med. Jag försöker uppträda så lugnt och professionellt som möjligt, samtidigt som jag febrilt funderar över hur jag ska göra. Efter en kort stunds övervägande slår jag mig ner i väntrummet och tänker att jag ju även är där för läkarens skull. Jag gör inte så mycket väsen av mig, utan låtsas istället vara väldigt intresserad av de informationsaffischer som sitter på väggen medan vi väntar på läkaren. Tolkuppdraget blir... utmanande. Jag får uppbringa all flexibilitet jag har inom mig för att få det att fungera.

När läkarbesöket är färdigt, får jag ett meddelande av samordningen om att det behövs tolk på akutmottagningen. Jag beger mig dit, men blir inte så långvarig. Patienten hänvisas till vårdcentral eftersom det bedöms som en icke-akut skada.

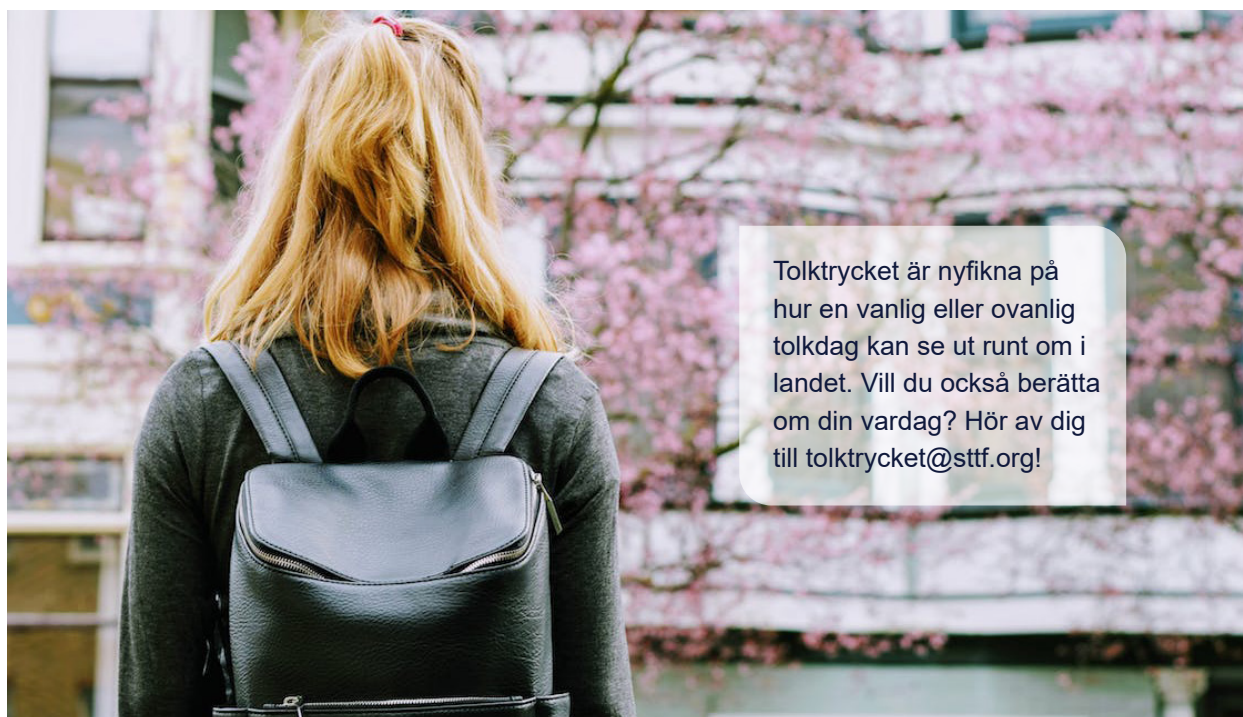
Samtidigt är en tolkkollega på akuten med en annan patient. Jag får veta att kollegan slutar sin

arbetstid om en timme och då kommer att behöva bli avbytt av mig som är beredskapstolk. Eftersom jag vet att det kan bli många långa timmar på akuten under beredskapen, passar jag på att åka hem och få i mig något att äta.

En timme senare är jag tillbaka på akutmottagningen och kollegan får åka hem. Patienten har varit där i många timmar, jag är den tredje tolken som hen träffar idag. Ytterligare en undersökning, väntan på provsvar. Jag och tolkanvändaren småpratar om ditt och datt. När jag varit där i ungefär två och en halv timme, kommer till slut beskedet att allt ser bra ut och patienten och jag själv kan åka hem.

Sedan blir jag sökt och får åka iväg och jobba på natten också, men det är en annan historia!

Vissa detaljer är modifierade med hänsyn till tystnadsplikten.

Tolkutbildningen på Stockholms universitet - hur fungerar den?

Kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning (KTT) vid Stockholms universitet ges i samarbete mellan två institutioner: institutionen för svenska och flerspråkighet och institutionen för lingvistik. Utbildningsprogrammet omfattar 3 års heltidsstudier (6 terminer) och den som önskar kan läsa ytterligare en hel praktiktermin om 20 veckor.

Den övervägande delen av utbildningen utgörs av praktiska övningsmoment både i och utanför klassrummet. I Stockholm nyttjar vi möjligheten att ge oss ut på mässor, museer och andra event för att utmanas språkligt och för att se andra miljöer. Vid dessa besök och även hemma i klassrummet bjuds ofta döva personer med olika språklig bakgrund in för att studenterna ska möta olika typer av språkbruk, och inte bara sina lärare och deras sätt att prata och teckna. Samarbeten och utbyten med olika skolor och föreningar med döva elever, deltagare och medlemmar är väl utarbetat och flera återkommande aktiviteter integreras i utbildningen. I skrivande stund är studenterna iväg på språkbadsväcka som arrangeras i samarbete med döva inbjudna ledare, SIMA folkhögskola och andra döva gäster för att få en aktiv och teckenspråkigt fullmatad start på läsåret.

På ett kandidatprogram är anknytningen till teori och forskning viktig. Därför arbetar både lärare och studenter hårt med att knyta praktik till teori. Det handlar om att läsa och reflektera över de utmaningar som man kan uppleva och ställas inför under tolkövningarna. Att förstå anledningen till att ett visst moment är utmanande är grunden till att kunna utvecklas vidare.

Den senaste tiden har vi utökat vår lärarstab på KTT, både inom tolk- och teckenspråksämnet. Vi är nu sammanlagt sex hörande tolklärare som undervisar, och de senaste nyutskottet är Karin Zetterman och Katarina Mårtensson, som med sin expertis och erfarenhet kommer att inspirera våra studenter på bästa sätt. Sedan tidigare undervisar Jenny Olsson, Anna Carlqvist, Catrin Thorin och Malin Tesfazion. På institutionen för lingvistik undervisar flera av lärarna både i teckenspråksämnet och tolkämnet, och nyligen har Åsa Ulemark och Lina Castenfelt rekryterats. Sedan tidigare undervisar även Eira Balkstam, Magnus Ryttervik, Joel Bäckström, Sebastian Embacher, Jonas Brännvall, Nora Duggan, Åsa Gustafsson, Moa Gärdenfors, med flera. Därutöver träffar studenterna också flera lektorer i de teoretiska delarna av utbildningen inom både tolk- och teckenspråksämnet.

Sedan fyra år tillbaka ingår dövblindtolkning som en självklar och viktig del i utbildningen och alla studenter som gått utbildningen innan dess har erbjudits att komplettera sin tolkutbildning från Stockholms universitet med denna kompetens. Även bildtelefoniutbildning ingår i programmet och ger den behörighet som krävs från arbetsgivare. Studenterna har en veckas auskultationspraktik under sin fjärde termin och fem veckors tolkningspraktik under den sista terminen på utbildningen. Praktiken, eller den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) som det heter, är en förutsättning för att studenterna ska få en fullvärdig utbildning, och en central del av utbildningsprogrammet.

*Malin Tesfazion,
studierektor för Kandidatprogram
i teckenspråk och tolkning*

Nu i dagarna har planeringsarbetet inför kommande vårtermin (vårterminen 2023) inletts. Det kommer behövas upp emot 10–12 praktikplatser för våra studenter som ska ut på sin 5-veckorspraktik. Det är alltså en förhållandevis stor kull på väg ut till våren 2023 och vi är måna om att de tas väl emot för att till viss del kunna bidra till att råda bot på den tolkbrist som råder i delar av landet.

Vi har fått signaler från potentiella tolkhandledare på fältet att det kan kännas utmanande att ta emot studenter från KTT på praktik. Studenterna kan ha läst mer teori än många verksamma tolkar och är tränade i att se på tolkning ur ett perspektiv som kanske handledaren inte känner sig trygg med. Vad som är bra att ha i åtanke är att studenterna är nya och oerfarna och har mycket att lära av erfarna handledare. Att ta emot en student på praktik handlar, som alltid, om att ge och ta. Studenterna har dessutom ett år kortare utbildning än några av folkhögskolorna vilket innebär att de naturligtvis har ett år mindre erfarenhet av både tolkning och svenskt teckenspråk. Detta gör att utmaningen att tolka i skarpt läge är stor för många studenter och behovet att bli peppad att våga under praktiken är avgörande för om de ska klara sig ända fram i mål.

Som ett led i den kontinuerliga dialogen med tolkbranschen och handledare om

önskemålet om en kurs i handledning finns det sedan två år tillbaka en kurs vid namn Handledarutbildning för teckenspråkstolkar. Kursen omfattar 5 högskolepoäng ges på Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) på kvällstid, deltid, helt på distans (zoom) och sprids ut över hela vårterminen. Vi arbetar då mycket handfast med både lärandeteorier och konkret övning i att analysera tolkning både enskilt och i grupp. Vi har fått mycket bra kursutvärderingar av de som gått utbildningen hittills (vårterminen 2020 och 2021) och flera beskriver kursen som kompetensutvecklande inom tolkningsfältet i stort, även om handledarskapet är i fokus. Ansökan till handledarutbildningen som startar i januari 2023 görs senast den 15 oktober via antagning.se. Återkom gärna med frågor och funderingar om tolkutbildningen och/eller om handledarutbildningen. Det behövs gemensamma insatser och samarbete för att tillgodose tolkbehovet i Sverige!

Till sist men inte minst flaggar vi för att kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning fyller 10 år nästa år. Det kommer att firas på en rad olika sätt men det sparar vi till kommande nummer av Tolktrycket!

Forskningsnytt – distanstolkning och pandemins påverkan

Av Camilla Warnicke

Hösten är kommen – en förändring med siktet framåt. De senaste åren har världen förändrats mer än vi troligen hade kunnat förutspå. Jag vill påstå att pandemin covid-19 överraskade, men sedan medförde handlingskraftiga förändringar av och för många, inte minst för tolkverksamheterna runt om i Sverige och i övriga (väst)världen. Stora omställningar gjordes och vi blev tvungna att göra snabba förändringar till relativt obeforskade metoder. Tolkning på distans blev vardagen för många av oss tolkar.

Förändringen har exempelvis kartlagts i en rapport av De Meulder, Pouliot och Gebruers, som finns att ladda ner från internet.¹ I rapporten presenteras resultat från tre genomförda enkätundersökningar med tolkar mellan talat och tecknat språk. Fokus var på hur covid-19-pandemin har påverkat teckenspråkstolkars arbete, hur tolkarna upplevde sin situation och hur omställning till distanstolkning påverkat och förnyat yrket. Resultaten från studien visar bland annat att tolkar upplevde tolkning på distans som mer stressande och att de upplevde en större kognitiv belastning. Samtidigt upplevde tolkarna att omställningen medförde en förbättrad effektivitet och ökad tillgänglighet relaterat till tolkservicen som sådan.

¹ Sök referensen: De Meulder, Maarthe, Pouliot, Olive & Gebruers, Karolien. 2021. Remote Sign Language Interpreting in Times of Covid-19. University of Applied Sciences Utrecht.

Situationen för tolkar är betydligt mer utmanande i situationer där någon av samtalsdeltagarna befinner sig på distans.

Som forskare av tolkning mellan svenska och svenskt teckenspråk (STS) på distans manades även jag till handling. Tillsammans med min kollega Sarah Granberg gjorde vi en forskningsöversikt över vad som fanns publicerat i internationella vetenskapliga tidskrifter om tolkning på distans. Vi sökte artiklar som fokuserade på tolkning mellan talat och tecknat språk på distans. Ytterligare ett krav var att artiklarna vi sökte handlade om situationer som simultantolkades och där de som använde teckenspråk och de som använde talat språk var närvarande i situationen (men med någon av parterna på distans). Vi sökte i åtta databaser och en manuellt sökt tidskrift (Journal of Interpretation) och fann totalt 2502 unika artiklar som vi gick igenom. Efter att ha sållat bort de som inte motsvarade nämnda kriterier blev endast 17 artiklar kvar. Vid sammanställningen av dessa utkristalliserades fyra teman: fördelar och utmaningar med tolkning på distans, behov av utbildning och praktik vid tolkning på distans

och vid tolkning via bildtelefoni, reglering och organisation av tolkning via bildtelefoni, samt tolken som en aktiv part vid tolkning via bildtelefoni (tolkens roll och ansvar, språkanvändning och hälso- och arbetsmiljöaspekter). En tydlig konklusion av samtliga artiklar var att situationen för tolkar är betydligt mer utmanande i situationer där någon av samtalsdeltagarna befinner sig på distans. Även denna artikel finns att ladda ner i sin helhet från internet.²

En nyfikenhet väcktes i mig att undersöka hur situationen är i Sverige och hur tolkverksamheten förändrats/, samt hur tolkar och de som använder sig av tolk upplever övergången till att tolkning i allt större utsträckning är på distans. Tillsammans med en annankollega, Marie Matérne, sjösatte vi projektet

2 Sök referensen: Warnicke, Camilla, Granberg, Sarah (2022): Interpreter mediated interaction interaction between people using a signed respective spoken language on a distance in real time – A scoping review. BMC Health Services Research 22(387).

Perspektiv av tolkning på distans mellan talat och tecknat språk (på engelska: Remote interpreting between a spoken and signed language, "ReS"). Syftet med ReS är att öka kunskapen om tolkning mellan svenskt talat och svenskt teckenspråk på distans. Vi har för avsikt att undersöka hur tolkverksamheten mellan talat språk och STS har förändrats i Sverige beträffande fördelning, men även hur utförande av tolkningen vid distans respektive på-plats-tolkning har påverkats av pandemin. Vi är även intresserade av hur tolkar och tolkanvändare upplever distanstolkning, vilka konsekvenser distanstolkning har för tolkarnas arbetsmiljö, hur språkanvändning och interaktion påverkas vid tolkning på distans, och hur tolkar och tolkanvändare har förberetts för tolkning på distans - vilket stöd som har getts och vad som har saknats. De frågor som vi ställer oss i ReS har sin grund i de teman som identifierades i den tidigare nämnda forskningsöversikten.

.....➤

Forskning med fokus på vår profession stärker och bekräftar vår kär.

ReS har startats upp genom att vi har gjort en etikansökan till Etikprövningsmyndigheten och börjat samla in statistik från tolkcentralerna i Sverige. Vi har även intervjuat 26 tolkar runt om i Sverige (verksamma i 19 av Sveriges 21 regioner; i åldersspannet 28-61 år som varit verksamma tolkar i 1,5-38 år). Intervjuerna är under analys, och gruppintervjuer med hörande och teckenspråkiga personer som haft tolkning på distans är under planering. Vi är oerhört tacksamma för alla tankar, åsikter och erfarenheter som ni som blivit intervjuade delat med er av.

Jag tycker att det är viktigt att vi får ett ”inifrånperspektiv” på upplevelsen av distanstolkning. Forskning med fokus på vår profession stärker och bekräftar vår kär. Skall vi kunna utföra vår demokratiuppgift – att låta människors röst bli hörd – så behöver vi kunna påvisa vad vi gör, vad vi kan och vad vi behöver för att kunna göra ett bra jobb.

Har du frågor om projektet eller önskar läsa någon av mina artiklar som relaterar till tolkning på distans (se listan här bredvid) så maila mig gärna på: camilla.warnicke@regionorebrolan.se

Camilla Warnicke

*Auktoriserad tolk mellan svenska och svenskt teckenspråk
Filosofie doktor, affilierad till Örebro universitet och verksam
inom Region Örebro län som forskare och tolklärare vid
Fellingsbro folkhögskola*

Referenser:

Warnicke, Camilla; Broth, Mathias (accepted): To do two different practices simultaneously - A work by interpreters on the shared and divided arena in the Swedish Video Relay service (VRS) setting. *Translation and Interpreting Studies*

Warnicke, Camilla, Granberg, Sarah (2022): Interpreter mediated interaction interaction between people using a signed respective spoken language on a distance in real time – A scoping review. *BMC Health Services Research* 22(387)

Warnicke, Camilla (2021): Signed and spoken interaction at a distance: interpreter practices to strive for progressivity in the beginning of calls via the Swedish video relay service. *Interpreting* 23(2), 296-320.

Warnicke, Camilla, Plejert, Charlotta (2021): The use of the text-function in Video Relay Service calls. *Text and Talk* 41(3), 391-416.

Warnicke, Camilla (2019): Do deaf people have equal rights as others to make emergency alarms? - The cases of Norway and Sweden. *Social Inclusion* 7(1), 173-179.

Warnicke, Camilla, Plejert, Charlotta (2018): The Headset as an Interactional Resource in a Video Relay Interpreting (VRI) Service Setting. *Interpreting* 20(2), 285-308.

Warnicke, Camilla, Plejert, Charlotta (2016): The positioning and bimodal mediation of the interpreter in a Video Relay Interpreting (VRI) service setting. *Interpreting: International Journal of Research & Practice in Interpreting* 18(2), 198-230.

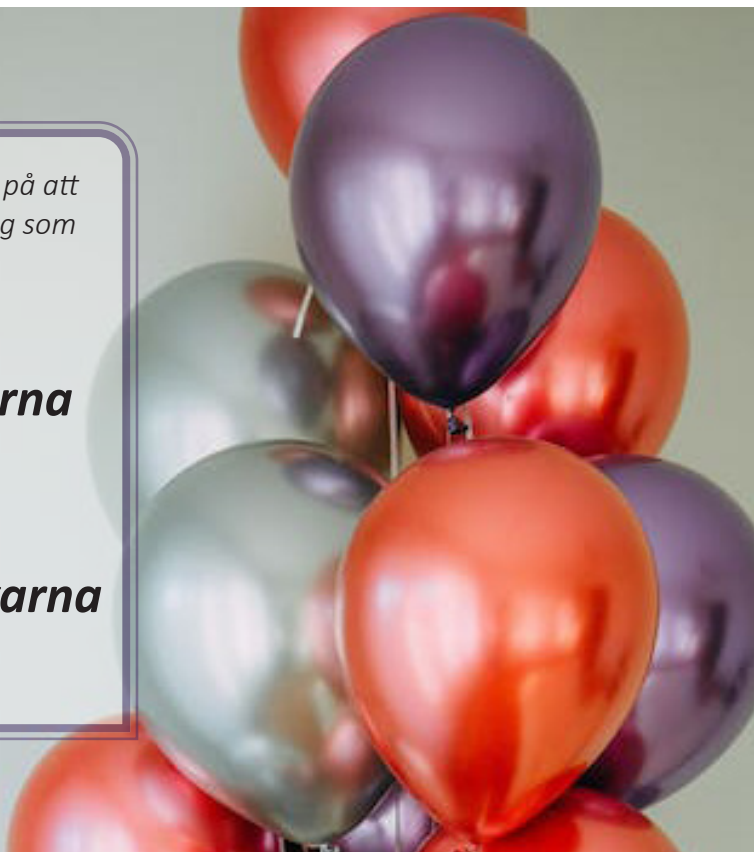
Warnicke, Camilla, Plejert, Charlotta (2012): Turn-organisation in mediated phone interaction using Video Relay Service (VRS). *Journal of Pragmatics*, 44(1), 1313-1334.

Tolktrycket vill härmed passa på att uppmärksamma två tolkbolag som fyller jämnt i år.

**Grattis
Stockholmstolkarna
30 år!**

och

**Grattis NerikeTolkarna
15 år!**

Nu när dagarna blir kortare kan det vara skönt att fördriva tiden med lite klurigheter! Denna gång ett lättare och ett svårare sudoku, och med facit på sista sidan!

Två handgjorda sudokun av Gustaf Hafvenstein. Vanliga sudoku-regler gäller: Placera ut siffrorna 1 till 9 i varje rad, kolumn och 3x3 box utan att upprepa en siffra.

Lättare

1			5	7			4
	5		9			2	
		3			6		
9			5	2			
6	3		1			5	7
			4	3			9
		2			5		
	6		3			1	
4			2	8			3

Svårare

	8	3	5				
2	9	7	3				
6	5						
5	2						
3				8			1
			9			4	6
						7	9
				1	6		4
			4	6	1	2	

Pionjärerna från Nordiska folkhögskolan firar 30-årsjubileum

På bilden ser ni delar av avgångsklassen från Tolkutbildningen på Nordiska Folkhögskolan 1992, från vänster: Ivar Västhed, Roland Öhman, Kerstin Wahlström, Jeanette Heimer, Åsa Lagergren, Carina Streiffert. Foto: Brita Wideberg

Tänk att det gått 30 år sedan vi blev färdiga tolkar! Åren flyger iväg och det är svårt att hänga med i svängarna inte minst med den snabba teknikutvecklingen. När jag började arbeta som tolk fanns ingen mobiltelefon, knappt några datorer och inget internet.

Vi var en speciell klass med god sammanhållning, men vi var även pionjärer. Västanviks folkhögskola var länge den enda utbildningsanordnaren i landet och nu fanns för första gången ytterligare en tolkutbildning. Det kändes lite högtidligt att vara del av något helt nytt. Vi var ursprungligen 15 tolkelever och 13 blev färdigutbildade tolkar. Jag upplever på något sätt att cirkeln är sluten. Från att ha varit sju finns endast två tolkutbildningar kvar på folkhögskolenivå, och framtiden för yrket ter sig mer osäker nu än för 30 år sedan.

Av de sex tolkar som deltog på återträffen är vi idag tre som fortfarande är verksamma som tolkar. Många roliga minnen från skolan dök upp, men också dråpliga händelser som hade hänt ute på fältet. En av tolkarna skulle tolka på en vårdinrättning där alla besökare bjöds på te i väntrummet. Tolken som hade kommit i god tid kände en märklig känsla komma smygande när hen hade avnjutit sitt te. Allting gick i slow-motion, både att förflytta sig till platsen för tolkuppdraget och tankeverksamheten som liksom bromsade in. När hen sedan skulle tolka kändes allt som i ultrarapid. Troligen hade det te som var avsett för besökare förväxlat, eller spetsats med någon form av lugnande mediciner.

Ta hand om Er därute och se för tusan till att ordna återträffar! Det är jätteskoj!

Ivar Västhed

Tolk(studerande)porträttet

Namn: Ronja Ellienore Dahlstrand

Skola och årskurs:

Västanviks folkhögskola, år 3 av 4

Kommer från: Gränna

Varför jag valde att utbilda mig till tolk:

Jag var sjukskriven för psykisk ohälsa och hade något år tidigare njutit av en kortkurs i teckenspråk på Västanviks folkhögskola, därmed sökte jag till teckenspråkslinjen. Efter ungefär en vecka på utbildningen blev jag avundsjuk på att de som studerade till tolk hade lektioner utan mig som verkade roliga, och bad om att få byta till tolk. Sedan har det rullat på.

Det bästa med tolkutbildningen: Att få diskutera formuleringar med min döva lärare, att lära känna döva i en teckenspråkig miljö.

Drömtolkuppdrag: Något inom kultur!

Föreläsningar eller workshops inom kreativa saker. Någon gång vill jag tolka min döva vän när hon flirtar med en hörande.

Favorittecken: SY (ser ut som att/beräknas att)

Favoritord på svenska: Jag vet inte, men ordet jag gillar minst är nog vårtgård. Det låter så absurt, en gård full av vårtor.

Då jag inte pluggar: Blir det mycket rollspel.

Jag blir glad av: Kramar, dejter & djupa samtal.

Jag samlar på: Polyamorösa kommunister.

Person jag beundrar: Min syster.

Mitt bästa tips:

Sluta snacka skit om dig själv. Eller som bandet IDLES uttrycker det:

“If someone talked to you

The way you do to you

I'd put their teeth through

Love yourself”

Foto: Signe Sjöberg

Marre, 72, jobbar fortfarande som tolk

“Jag har mer kvar att ge!”

I förra numret av Tolkstrycket mötte vi Anette som valt att sluta jobba som tolk. Idag tar vi det motsatta perspektivet, och talar med en tolk som valt att fortsätta långt efter pensionen. Marie-Louise “Marre” Nylund, 72, har jobbat som tolk i närapå 50 år, och hon tycker fortfarande att det är lika roligt.

Vi möter Marre vid hennes lilla torp i Sörbyskogen, Örebro, där hon sitter med en whiskey och rensar lingon. Att ta det lugnt är inte så mycket för denna 72-åring, som har vänner på besök nästan varje kväll, och alltid något att göra. Idag har vi iallafall lyckats boka in henne, och hon berättar på sitt alldeles speciella sätt om hur hon halkade in i tolkyrket på ett bananskal. 1973 jobbade hon som dagmamma, berättar hon, när kommunen ringde och undrade om hon kunde tänka sig att ta emot två små flickor, systrar.

— Nja, det vet jag inte, sa jag, men min egen dotter tjtade hela tiden om att hon ville ha flickor att leka med, för jag hade bara pojkar som dagbarn. Så jag tackade iallafall ja. Sedan när de kom och knackade på dörren så öppnade jag och då stod det ändå två små pojkar utanför.

Men det var inte den enda överraskningen. Föräldrarna till barnen visade sig vara en döv och en hörselskadad person.

— Jag tappade hakan, men jag öppnade iallafall dörren, vinkade in dem, hämtade papper och penna och bjöd på kaffe, och på den vägen var det. Jag cyklade ner till bokbussen och sökte upp varenda bok som fanns om döva, hörselskadade och teckenspråk. Det fanns inte så många, men jag lånade alla. Där hittade jag den lilla blå boken och lärde mig fem meningar på teckenspråk. Nästa gång de kom använde jag mina fem meningar, och de blev så glada och började teckna jättefort. Stopp, stopp, sa jag, jag kan bara fem meningar!

“

Jag cyklade ner till bokbussen och sökte upp varenda bok som fanns om döva, hörselskadade och teckenspråk.

Men Marre och hennes dotter lärde sig båda snabbt teckenspråk. Mamman blev inbjuden vid hämtning varje dag, oavsett om hon hade tid eller ej, för att prata om hur barnen hade haft det. De blev vänner, och släpade runt varandra till alla sina vänner, så Marre fick tolka när de hörande pratade, och mamman fick "tolka" till Marre när hennes döva vänner pratade.

— Jag förstod ju inte vad de sa!

När den ena pojken blev sjuk önskade mamman att Marre skulle följa med som tolk till doktorn.

— Då ringde de till Karin [Rönmark, reds. anm.] som var chef på Tolkcentralen, och så fick jag lön för att jag följde med och tolkade!

Sedan körde pojkarnas pappa en övertalningskampanj för att Marre skulle bli teckenspråkstolk på riktigt. Några år senare, efter att hela tiden ha jobbat som tolk, gick Marre den några veckor långa utbildningen på Västanvik. Hon blev inte godkänd.

— Okej, sa jag, då går jag hem och övar. Sedan fortsatte jag jobba som tolk.

Det var andra tider. Året efter åkte hon tillbaka och blev godkänd.

Marre har farit och flängt i många år under sin långa karriär, men också ofta följt uppdrag, speciellt utbildningar, och det har hon trivts bra med. Därför tyckte hon att det kändes bra att börja

jobba i bildtelefonförmedlingen när hon hade gått i pension, där man är på samma ställe varje dag och träffar sina kollegor.

— Jag ville egentligen inte gå i pension så abrupt som jag gjorde, men det var så att min man blev sjuk. Då ville vi ta vara på den tid vi hade.

Deras planer på att som pensionärer bo i Spanien under vinterhalvåret fick tidigareläggas, och Marre gick i pension vid blott 63 års ålder. Men det visade sig att de skulle få många fler år tillsammans. Nu nästan 10 år senare åker de fortfarande till Spanien i sin husbil varje vinter. På somrarna kommer de tillbaka och bor i sitt lilla torp i Örebro, och då jobbar hon som frilanstolk i bildtelefonförmedlingen.

— Jag är glad att de ville ha en gammal kärring som gått i pension!

Hon framhåller det sociala med att jobba i bildtelefonin.

— Det sociala i är viktigt, att man kan sitta och snacka med varann. Jag har uppmuntrat andra pensionerade kollegor att komma och jobba i bildtelefonin. Det är så roligt att träffa alla tolkar som jag inte träffar annars, även de yngre, och höra hur de pratar och tänker. Jag känner mig uppskattad av mina arbetskamrater.

Det finns som synes många orsaker till att Marre vill fortsätta jobba som tolk. Lönen är inte en av dem.

.....►

“ Jag känner mig uppskattad av mina arbetskamrater.

— Lönen är en bonus. Så kan jag känna som går in och jobbar extra som pensionär; det är ju skillnad för dem som har det som heltidssyssla. Det är dåligt betalt för jobbet man gör. Men som frilans är den iallafall bättre privat, och det var så jag hamnade i bildtelefonin.

Marre blir väldigt ledsen när vi pratar om tolkbristen och Anettes¹ upplevelse.

— Jo, jag ser att folk är trötta, genomtrötta. De är såklart glada att de har jobb, men tröttheten lyser igenom. Det är hemskt att höra om Anette som saknade stöttning. Det finns ju ingen naturlig återhämtning i bildtelefoni, och det är svårt att säga vad som ska göras för att det ska bli bättre. Mer paus, kortare pass i bild kanske.

Men själv känner Marre att det fungerar bra att jobba i bildtelefonin.

— Det handlar ju om vilka samtal man får. Vissa samtal är så uppiggande och fungerar så bra att man får återhämtning! Jag blir glad och känner att gud vad bra det här går, när personen i bild är positiv och det smittar av sig till mig.

Marre tycker att det är roligt att få använda teckenspråket och hänga med i språkets utveckling. Hon tycker att många tolkanvändare är positiva och glada, även de som inte känner igen henne.

— Det funkar så jävla bra och då blir man så glad. Det väger upp de svåra och tråkiga sakerna, och då orkar jag med ett jobbigt samtal också. Det är så fantastiskt! Jag är så glad att jag får vara med och jobba fast jag är gammal. Jag har mer kvar att ge!

¹ Anette finns intervjuad i Tolktrycket 2/2022, och tar upp bland annat lönen, arbetsmiljön och ett hårt klimat från tolkanvändare som orsaker till varför hon slutat som tolk.

Plötsligt dyker Marres gamla vän och kollega Ingrid Fredriksson upp, som hon inte sett på år och dag, och intervjun får rundas av.

— Jaså, håller ni fortfarande på med Tolktrycket, säger Ingrid förvånad. Det var ju jag och några till som höll på med det där för många år sedan.

Resten av kvällen får vi istället höra Marres anekdoter från ett långt tolkliv, som bara hon kan berätta dem. Personalfester på Tolkcentralen, föreläsare som knuffat ner henne från scenen (“Jag landade rakt i en papperskorg!”) och så klassikern om föreläsaren som glömde stänga av mikrofonen när han gick på toaletten. Det är omöjligt att göra Marre och hennes gestaltning rättvisa i skrift, så istället för att försöka skicka vi med en uppmaning: om du någon gång träffar Marre, så be henne berätta den historien. Du kommer inte ångra dig.

Text: Maria Sköld

Foto: Anton Swärdhagen

FACIT SUDOKU

1	2	9	6	5	7	8	3	4
8	5	6	3	9	4	7	2	1
7	4	3	8	2	1	6	9	5
9	8	1	5	7	2	3	4	6
6	3	4	9	1	8	2	5	7
2	7	5	4	6	3	1	8	9
3	9	2	1	4	6	5	7	8
5	6	8	7	3	9	4	1	2
4	1	7	2	8	5	9	6	3

Lättare

1	8	3	5	2	9	4	6	7
2	9	7	3	6	4	8	1	5
6	5	4	1	8	7	9	3	2
5	2	6	4	1	3	7	9	8
3	4	9	6	7	8	2	5	1
7	1	8	2	9	5	3	4	6
4	6	1	8	3	2	5	7	9
9	3	2	7	5	1	6	8	4
8	7	5	9	4	6	1	2	3

Svårare

Visste du att...?

De medlemmar som vill kan få Tolktrycket digitalt istället för som papperstidning. Ifall posten slarvat bort din tidning kan vi också skicka den till dig via mejl.

Hör av dig till tolktrycket@sttf.org!

**VILL DU HA MED NÅGOT I NÄSTA NUMMER?
MANUSSTOPP 6 NOVEMBER 2022**